

Waarom níet? Hoe kun je wél? Systeeminnovaties onder de grond: een aanpak

John Grin

www.uva.nl/profiel/j.grin

j.grin@uva.nl - @jgrin1

Wat volgt

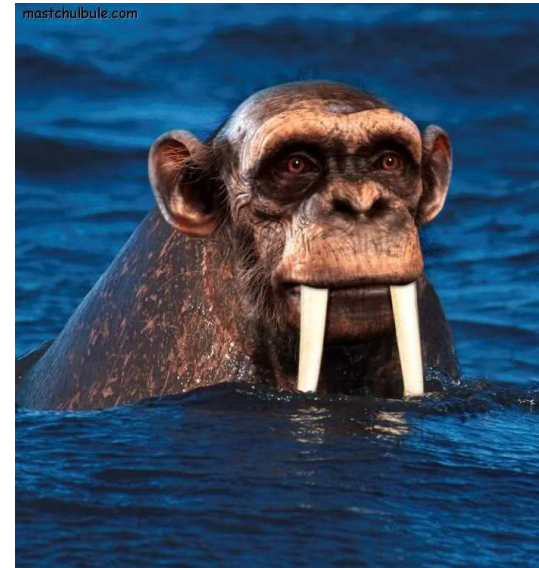
- Omdenken voor Koppelkansen: inhoud
- Ontwerpen voor Omdenken: methode
- Tips & Tricks voor Winnaars
  - én tussentijds beschikbaar...
  - zonder aanzien des teams

OMDENKEN VOOR KOPPELKANSEN: INHOUD

Een ongebruikelijke probleemdefinitie

- Uitdaging Koppelkansen:
  - gebiedsontwikkeling / -transformatie
  - met het oog op
    - waterbestendigheid
    - energieneutraal
    - circulariteit
    - informatiesamenleving/economie
  - binnen randvoorwaarden
    - moet passen in schaarse ondergrondse ruimte
    - moet betaalbaar zijn voor burgers en bedrijven
  - via synergie tussen nutsfuncties

Dat vraagt omdenken

- Andere vooronderstellingen over wat kan
  - andere definitie efficiëntie: schaal > synergie
  - van jaarbudget afdeling naar langjarige kosten burgers
- Voorbij bestaande taakverdeling en de normale regels, b.v.
  - coördinatiestelsel 2.0
  - anders aanbesteden
- Andere infrastructuur
  - buiten lijntjes (=vooronderstellingen, taakverdeling regels) kleuren mag, als het helpt
  - .. en kan worden beloond:

ONTWERPEN VOOR OMDENKEN: METHODE

De RIO methode

- Een ontwerpmethode: itereert tussen analyse en planvorming
  - Ontwikkeld in samenwerking tussen Wageningen-UR en UvA
  - Beproefd in praktijk, in diverse sectoren: veehouderij, akkerbouw, langdureige zorg, waterbeheer, Haven Amsterdam
  - Maatwerk
- De kern: ruimte maken voor systeeminnovaties door
  - omdenken richting geven
  - omdenken systematisch aanpakken
  - barrières omzetten in systeemaanpassingen
    - bij dat alles: bezwaren omzetten in ontwerpcriteria

Voorbeeld (gestileerd): Haven Amsterdam

Bijvoorbeeld

- Omdenken richting geven
  - ...via toekomstbeeld (TB):
    - Andere horizon van verwachtingen
    - Behoeften moeten vervuld, maar kan ook op andere dan gangbare manieren
      - 'bezwaren -> ontwerpcriteria'
- Omgeving:
    - fossiele tijdperk loopt af
    - wereldhandel verandert
    - economie meer via netwerken
  - De Haven:
    - 'Haven als druk op de stad' -> 'haven waar A'dam trots op is'
    - van terminalruimte naar terminaltijd
    - energiehaven + agrifoodhaven = circulaire haven

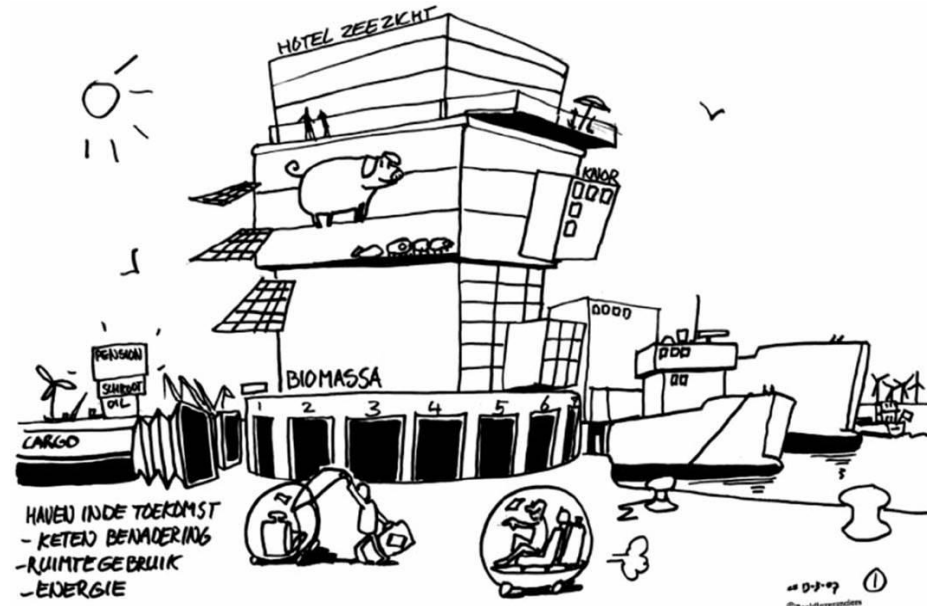

Ver-beeld-ings-kracht

DE HAVEN ALS AANTREKKELIJK VERDLIJS GEBIED

© 2007
Diederik van...
①

HAVEN IN DE TOEKOMST
- KETEN BENADERING
- RUIMTE GEBRUIK
- ENERGIE

© 2007
Diederik van...
①

Omdenken systematisch aanpakken, *level 1*

- Stel 'vreemde vragen' vanuit TB

Voorbeelden

- wat gebeurt er als kolen, oliestromen stikken
- waar blijven al die cacao-schalen, en wat kost dat?

- Formuleer een slim kernidee

- afval van A, B wordt grondstof C, D, E
- is duurzaam én vestigingsbeleid

- ... stel daarbij vragen:

- Wie, wat nodig om te realiseren?
- Wie wordt er, hoe, door geraakt?

- min of meer constante stofstroom
- bedrijven niet eeuwig in concubatie

- ... houd TB in oog. Opper 'vreemde ideeën en pas kernidee aan

- plug 'n play infra
- stof-stromen centraal in acquisitiebeleid

- ... itereer

- Nieuwe vraag: wie beheert die infra?

TIPS & TRICKS VOOR WINNAARS

Omdenken richting geven

- Richtinggevende ideeën
  - beschouw diverse stromen en voorraden, infrastructuur en praktijken van wonen en werken geïntegreerd
  - synergie ipv functionele differentiatie
  - efficiëntie via synergie ipv schaal
  - van blauwdruk naar plek als uitgangspunt
  - verdienmodel gedistribueerd in ruimte en tijd
- Behoeften:
  - Moeten vervuld, maar kan ook op andere dan gangbare manieren

Omdenken systematisch aanpakken

- Stel 'vreemde vragen' vanuit TB
  - Formuleer een slim kernidee
  - ... stel daarbij vragen:
    - Wie, wat nodig om te realiseren?
    - Wie wordt er, hoe, door geraakt?
  - ... houd TB in oog. Opper 'vreemde ideeën' en pas kernidee aan
  - ... itereer
- Waarom moeten kabels per se op deze afstand liggen?
  - Wat zijn de grote kostenposten in de toekomst (onderhoud, vervanging) als we nu deze keuze maken? Wie betaalt die, wanneer? Zelfde vrage over alternatieven.

Let bij beantwoording op / leg bloot:

- Vooronderstellingen (over efficiëntie, busgetlogica enz.)
- Welke regels in de weg zitten, en hoe precies

Lastig: benoem de barrière. Oplossingen ook toegestaan

En *dit* dus ☺

Vernuftelingen gezocht!

© Technisch Weekblad 19-6-2019

